

TRIBUNAL D'ARRONDISSEMENT DU HAINAUT 11 DÉCEMBRE 2015¹

COMPÉTENCE

Compétence matérielle – Tribunal de commerce – Compétence générale – Entreprise – A.S.B.L.

Une A.S.B.L. qui cherche à rentabiliser ses activités, sans distribuer ses bénéfices à ses associés, mais qui fournit des biens et des services sur un marché déterminé et concurrentiel, répond à la définition d'« entreprise » au sens de l'article 573 du Code judiciaire. Une A.S.B.L. avec l'activité suivante renseignée à la BCE: « collectes de sang, banque du sang et d'organes », rencontre ces critères.

BEVOEGDHEID

Matiériële bevoegdheid – Rechtbank van koophandel – Algemene bevoegdheid – Onderneming – VZW

Een VZW die winst nastreeft, zonder deze winst te verdelen onder haar leden, door goederen en diensten aan te bieden op een bepaalde en concurrentiële markt, is een "onderneming" in de zin van artikel 573 Gerechtelijk Wetboek. Een VZW met als opgegeven activiteit in het KBO-register "activiteiten als bloeddonorcentrum, bloed- en orgaanbank" beantwoordt aan deze criteria.

S.P.R.L. Gastrolab / A.S.B.L. La Tranfusion du Sang

Siég.: M.-Cl. Grégoire (juge au tribunal de commerce de Mons et de Charleroi, remplaçant J.Ph. Lebeau, président de ce tribunal, légitimement empêché), M. Levecque (présidente du tribunal de première instance du Hainaut), D. Moineaux (présidente du tribunal du travail de Mons et de Charleroi), F.-J. Warlet (juge de paix du canton de Seneffe, remplaçant M. Castin, vice-présidente des juges de paix et des juges au tribunal de police du Hainaut, désignée par J.-L. Desmecht, président des juges de paix et des juges au tribunal de police du Hainaut)

Pl.: Mes Cornil loco F. Bringard et Savary loco F. Loute

Affaire: 2015/70/E

(...)

Vu ledit jugement renvoyant la cause devant le tribunal d'arrondissement;

Vu les conclusions de la partie demanderesse déposées au greffe du tribunal de première instance du Hainaut, division Mons, le 28 septembre 2015;

Entendu à l'audience du 20 novembre 2015:

– les avocats des parties ;

– monsieur F. Demoulin, substitut du procureur du Roi près le parquet de Mons, en son avis;

La demande tend à entendre condamner la défenderesse à payer la somme de 30.000 EUR, selon factures, outre les intérêts depuis la mise en demeure;

Le tribunal de commerce du Hainaut, division Charleroi, a renvoyé la cause devant le tribunal d'arrondissement sur pied de l'article 639 du Code judiciaire;

Le tribunal de commerce est compétent pour connaître des contestations entre entreprises, à savoir entre toutes personnes qui poursuivent de manière durable un but économique, concernant un acte accompli dans la poursuite de ce but et qui ne relèvent pas de la compétence spéciale d'autres juridictions;

La défenderesse est une A.S.B.L.: son activité renseignée à la BCE est « activités de collectes de sang, banque du sang et d'organes »;

Selon les informations fournies par son site Internet (déposées aux débats), il existerait en Belgique une quarantaine de centres de transfusion;

Elle évolue donc sur un marché spécifique qui est celui de la récolte des poches de sang en vue de leur vente aux hôpitaux, marché sur lequel la concurrence est réelle;

Elle indique également sur son site, avoir fait un chiffre d'affaires conséquent, qui lui permet d'autofinancer des investissements, d'attirer des profils les plus qualifiés pour satisfaire sa clientèle;

Une A.S.B.L. qui cherche à rentabiliser ses activités, sans distribuer ses bénéfices à ses associés, mais fournit des biens et des services sur un marché déterminé et concurrentiel, répond à la définition d'« entreprise » au sens de l'article 573 du Code judiciaire (D. MOUGENOT, « Les nouvelles compétences du tribunal de commerce », *J.T.*, 2014, p. 600, n° 14);

L'activité de la défenderesse rencontre ces critères;

Le tribunal de commerce est compétent;

Par ces motifs,

Le tribunal d'arrondissement, statuant contradictoirement,

Vu les articles de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire,

¹ Dit arrest werd reeds gepubliceerd in *TBH* 2016, 504 maar wordt hier voor een vlotte lectuur van de noot opnieuw opgenomen.

Dit pour droit que le tribunal de commerce de Mons et de Charleroi, division de Charleroi, est compétent pour connaître du litige;

Renvoie la cause à ce tribunal;

Constate que le recours au tribunal d'arrondissement n'a pas nécessité de frais de procédure.

(...)

Noot

De rechtbank van koophandel is bevoegd voor een vordering tegen een VZW met ondernemingsactiviteiten

Joeri Vananroye² en Karel-Jan Vandormael³

1. Sinds 2013: “koophandel” bevoegd voor alle ondernemingen. Tot vóór de wijziging van artikel 573, 1° Ger.W. door de wet van 26 maart 2014 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies (“wet natuurlijke rechter”), was het aanknopingspunt van de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel het handelaarsbegrip (“koopman”) uit artikelen 2 *et seq.* W.Kh.

Sinds de wet natuurlijke rechter, wordt de algemene bevoegdheid van de rechtbank van koophandel in artikel 573, 1° Ger.W. bepaald door het begrip “onderneming”. De wet natuurlijke rechter heeft daarmee de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel willen uitbreiden naar alle ondernemingsgeschillen waarvoor de rechtbank van koophandel geacht wordt de natuurlijke rechter te zijn. In de voorbereidende werken werd dit gedefinieerd als “alle geschillen die betrekking hebben op het interne en externe leven van de onderneming”⁴.

Het is overigens de hoedanigheid van de verweerder, en niet die van de eiser die relevant is om een geschil voor de rechtbank van koophandel te kunnen brengen: ook niet-ondernemingen kunnen een onderneming voor de rechtbank van koophandel dagen voor vorderingen die betrekking hebben op een economische activiteit van de verweerder (art. 573, al. 2 Ger.W.)⁵.

Deze evolutie inzake de bevoegdheid schaduwt een gelijkwaardige evolutie in het materieel recht. In het Wetboek economisch recht (hierna: WER) is men afgestapt van het oude handelaarsbegrip als centraal aanknopingspunt, en wordt er aansluiting gezocht bij het modernere ondernemingsbegrip⁶. De definitie van “onderneming” in artikel 573 Ger.W. spoort met die in het WER: “alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven”⁷. Hoewel er kleine verschillen zijn (“alle personen” i.p.v. “elke natuurlijke persoon of rechtspersoon”; géén vermelding van “zijn verenigingen”), blijkt uit de parlementaire voorbereiding dat de definitie in beide wetten gelijk beoogt te zijn⁸.

Voor de bevoegdheidsgrond van artikel 573, 1° Ger.W. is het noodzakelijk, maar niet voldoende dat het een handeling van een onderneming betreft. Daarnaast is ook vereist dat het geschil betrekking heeft op “een handeling welke is verricht in het kader van de verwezenlijking van [het economisch] doel”⁹. Eenvoudigheidshalve noemen we dit hierna een “ondernemingshandeling”.

² Professor handelsrecht, KU Leuven, advocaat te Brussel.

³ Assistent, KU Leuven, advocaat te Antwerpen.

⁴ *Memorie van toelichting*, Parl.St. Kamer 2013-14, nr. 3076/001, 9.

⁵ J. VANANROYE en K.-J. VANDORMAEL, “Van handelsrecht naar ondernemingsrecht” in *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, Antwerpen, Intersentia, 2014, (5) 47, nr. 46.

⁶ Zie G. STRAETMANS, “Onderneming, vrij beroep en consument” in *Wetboek economisch recht en de bescherming van de consument*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 1 *et seq.*; J. VANANROYE en K.-J. VANDORMAEL, “Van handelsrecht naar ondernemingsrecht” in *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, (5) 9-11; B. ALLEMEERSCH en T. REINGRABER, “De bevoegdheids(her)verdeling” in *Nieuwe justitie*, Antwerpen, Intersentia, 2014, (47) 63 *et seq.*; I. VEROUGSTRAETE en J.-Ph. LEBEAU, “Transferts de compétences: le tribunal de commerce devient le juge naturel de l’entreprise”, *TBH* 2014, (543) 546 *et seq.*; I. VEROUGSTRAETE, “Wetboek economisch recht: overzicht en algemene beginselen” in *Het Wetboek van economisch recht*, bundel colloquium 25 maart 2014, FOD Economie, Brussel, 2014, 4 *et seq.*; P. VANHELMONT, “De wijzigingen in de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel door de wet van 26 maart 2014”, *Limb.Rechtsl.* 2014, (3) 6 *et seq.*; E. PIETERS, K. BYTTEBIER en R. FELTKAMP, “Le Code de droit économique. Survol du contenu et des principales nouveautés”, *TBH* 2014, (327) 334 *et seq.*; D. MOUGENOT, “Les nouvelles compétences du tribunal de commerce”, *JT* 2014, 597-604.

⁷ Zie voor van deze algemene definitie afwijkende aanknopingspunten in het WER: J. VANANROYE en K.-J. VANDORMAEL, “Van handelsrecht naar ondernemingsrecht” in *Het Wetboek van economisch recht: van nu en straks?*, Antwerpen, Intersentia, 2014, (5) 12-14.

⁸ *Memorie van toelichting*, Parl.St. Kamer 2013-14, nr. 3076/001, 9 en verslag namens de Commissie voor de Justitie, Parl.St. Senaat 2013-14, nr. 2465/2, 6.

⁹ Zie daarover I. VEROUGSTRAETE en J.-Ph. LEBEAU, “Transferts de compétences: le tribunal de commerce devient le juge naturel de l’entreprise”, *TBH* 2014, (543) 547 *et seq.*